

ZILLEGHEM

DRIEMAANDELIJKS
TIJDSCHRIFT
24ste JAARGANG
nr 4
OKTOBER
NOVEMBER
DECEMBER
2003

Verantw. Uitg.: B. Denys
Klaprozenlaan 13
8210 Zedelgem

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
"PASTOOR RONSE"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

	2004: Een feest- en jubeljaar.....	135
Bertrand Denys	Boedelbeschrijving ten sterfhuize van Pieter Vyncke (1768-1838).....	137
Bertrand Denys	Op de Boekenplank:	
	De aanleg van de steenweg Brugge-Menen	158
	Doeveren	163
	Nieuw volkskundig tijdschrift.....	164
	Heemkundige Kring Pastoor Ronse op internet...	165
	Veldegem in oude foto's	168

DECEMBER 2003 – 24ste Jaargang Nr 4

REDACTIE EN BEHEER

Bertrand Denys
Patrick Arnou
Johan Braet
Géry Cappon
Victor Deceuninck
Filip Demeyer
Jef Depuydt
André Ramon

Klaprozenlaan 13, 8210 Loppem
B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Wantestraat 136, 8310 Assebroek
Patrijzenhoek 9, 8210 Zedelem
Xaverianenstraat 1, 8200 St.-Michiels
Aatrijksestraat 18, 8211 Aatrijke
Eernegemsestraat 6, 8211 Aatrijke
Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aatrijke

Lidmaatschap: € 7,50

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Secretariaat:

A. Ramon, Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aatrijke
Tel.: 050 / 20 94 95 – Fax: 050 / 20.94.95

Abonnementen:

P. Arnou, B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Tel.: 050 / 20 98 58 – Fax: 050 / 20 95 01

Studies verschijnen in "Zilleghem" of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels

Verantw. Uitgever: Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 LOPPEM

2004: EEN FEEST- EN JUBILEUMJAAR

Ook 2003 zit er op! Een jaar dat in ons geheugen zal blijven hangen als dat van die onvergetelijke, lange, warme zomer.

In 2003 brachten wij u 168 bladzijden plaatselijke geschiedschrijving en informatie over publicaties en heemkundige activiteiten. Vooral de artikelen over het Zedelgemse leenhof, het - Jozefsbeeld in de Sint-Laurentiuskerk en het volledige nummer dat we wijdden aan de adellijke familie de Schietere de Lophem en het boekenbezit van Thomas de Schietere verschaften boeiende lectuur.

Met de voordrachten van Bart Casteleyn en Jan Puype brachten we ook een stuk actualiteit.

Maar... met nog meer enthousiasme en vol verwachting kijken we uit naar 2004: het jaar waarin het negentig jaar geleden zal zijn dat WO1 uitbrak en zestig jaar dat België bevrijd werd. In 2004 zullen wij herdenken dat N.E. Fonteyne, grote, Vlaamse letterkundige uit Veldegem, 100 jaar geleden geboren werd.

En met de grootste inzet zullen wij ons eigen zilveren jubileum vieren.

In de eerste plaats gaan wij het publicatieritme van ons tijdschrift Zilleghem proberen te bestendigen. Vanaf januari starten we al met een reeks voordrachten, de eerste over Toscane en Umbrië. Dan volgen de aanleg van de steenweg Brugge-Menen (maart), Ieper en de oorlog 14-18 (oktober). Tussendoor bezoeken wij de Duinenabdij van Koksijde (september) en vieren wij in november 25 jaar Heemkundige Kring Pastoor Ronse met een academische zitting, receptie en feestmaal met optreden van een marktzanger.

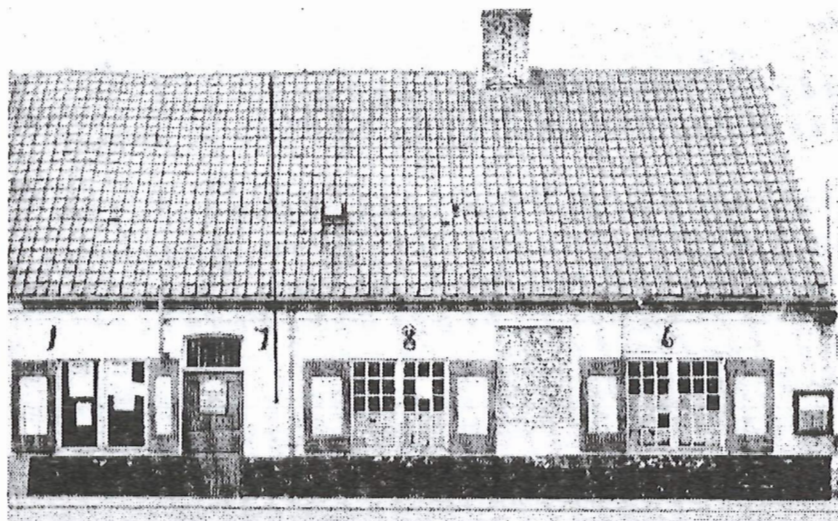
Wij hopen dat dit programma ook u een beetje kan bekoren.

Als ik u daarbij vertel dat wij daarvoor niet eens onze lidmaatschapsbijdrage van 7,50 € hoeven te verhogen, dan zijn wij overtuigd dat u dat bedrag spoedig zult willen vereffenen.

Wij wensen u

een **ZALIG KERSTFEEST**

en een **GEZOND en DEUGDDOEND**
2004

Huis van Pieter Vyncke, kort voor de afbraak
(Uit: Lode Monbaliu: *Ratte Vyncke*)

BOEDELBESCHRIJVING
TEN STERFHUIZE VAN PIETER VYNCKE(1768 - 1838)

**of de relatieve welstand van een 19^e-eeuwse Zedelgemse
koster-winkelier (1)**

Bertrand Denys

Op 19 september 1838 stierf op zeventigjarige leeftijd Petrus Jacobus Vyncke (° 1-9-1768), grootvader van pater Amaat (Ratte) Vyncke en echtgenoot van Rosa Hautekiet, winkelierster. Hij was, in opvolging van zijn vader Ferdinand, sinds 1794 één van de zovele koster Vyncke van Zedelgem geweest. Zijn moeder was Marie Anne Decrock. Rosa Hautekiet, met wie hij getrouwd was op 31 maart 1804 in Eernegem, was de dochter van Jean-Baptiste en Marie Joanna De Keyzer.

Zij liet ten sterfhuize van haar echtgenoot Pieter Vyncke een inventaris van de nalatenschap opmaken door notaris en burgemeester van Zedelgem, Franciscus Hatse (2). Als getuigen traden de kersverse onderpastoor Sifridus Derache (3) en timmerman Philippus Devos (4) op.

Het huis van de Vynckes bevond zich naast het huidige gemeentehuis op de plaats waar de verbindingsweg tussen de Groenestraat en de markt begint (5). Het was er opgetrokken in 1786, jaartal dat in de voorgevel was aangebracht.

Rosa Hautekiet trad op als wettige voogdes van de minderjarige kinderen Julia (°6 december 1818), Augustus (°1 mei 1820), Isabelle (°3 mei 1823), Amelia (°5 augustus 1824) en op verzoek van de meerderjarige Philippus Jacobus (°8 februari 1805), Maria Theresia (°3 juli 1806 en getrouwd met Joannes Casteleyn, wagenmaker te Jabbeke), Franciscus (°13 oktober 1807), Louis (°14 februari 1809 en seminarist te Brugge), Anna Theresia (°25 juli 1812 en naaister), Joanna Theresia (°6 april 1810 en naaister),

Pieter Vyncke (°18 januari 1814 en kuiper) en Karel Vyncke (°14 november 1815 en soldaat van het 10 reg. 1 bat. 3 comp., gelegerd in Brussel). Pieter Vyncke trad op als bijstaande voogd over de minderjarige broers en zusters.

Inventaris

1 Titels, papieren en bewijzen

1.1 Het huwelijkscontract van Pieter Vyncke en Rosa Hautekiet was opgesteld door de Eernegemse notaris Joannes Philippus Mergaert op 25 Ventôse an XII (16 maart 1804). In de aangifte moest de langstlevende echtgenoot niet inbrengen wat volgt: eigen kleren, lijnwaad, wollen sargien en de juwelen. Ook het beste bed dat behoorlijk gedekt mocht zijn, viel buiten de aangifte. Ter vervanging van het bed mocht echter ook een som van 181,40 fr ingebracht worden.

Indien de bruid het langst leefde en kinderloos achterbleef, dan ontving zij vooraf 761,90 fr. Daarnaast kon zij naast de erfgenamen van haar echtgenoot over 5/8 van het roerende meubilair en de onroerende goederen beschikken. Dit was conform het gewoonterecht van het Brugse Vrije.

Overleefde de bruidegom daarentegen zijn bruid en bleef hij kinderloos achter, dan gingen alle roerende, zowel als de onroerende goederen naar hem. Waren er wel kinderen uit het huwelijk, dan mocht de langstlevende alle geschatte roerende goederen overnemen. Voor het overige zou alles geregeld worden volgens het gewoonterecht van het Vrije.

Aldus had Rosa Hautekiet recht op haar kleren en juwelen, het beste bed of 181,40 fr naar keuze en op alle geschatte roerende goederen.

1.2 Het testament van koster Pieter Vyncke

Zijn testament had Pieter Vyncke op 22 maart 1838 opgemaakt voor hogergenoemde notaris Franciscus Hatse te Zedelgem. Dit gebeurde dus een zestal maanden voor zijn dood. In die laatste wilsbeschikking stipuleerde Pieter Vyncke dat Rosa Hautekiet, zijn echtgenote, alle roerende en onroerende goederen, zowel de gemeenschappelijke als die van haarzelf na schatting zou overnemen. Daarnaast had Rosa Hautekiet, samen met haar kinderen nog recht op een evenredig deel van alle roerende en onroerende goederen in volle eigendom.

De huispiano behoorde toe aan de oudste zoon Philippus, want hij had hem met zijn spaargeld gekocht.

Het kuipersgereedschap ("kuyphalam") moest naar zijn zoon Pieter gaan, die kuiper van beroep was. Ook hij had de werktuigen blijkbaar met zijn eigen spaargeld aangeschaft.

1.3 Onroerende goederen toebehorende aan de overledene

Pieter Vyncke had recht op 1/6 van een woonhuis, dat als tweewoonst dienst deed en 71 a 514 milliaren erf, boomgaard, hoveniershof en zaailand, gelegen in de Zedelgemse dorpskom ten z.z.o. van de kerk en gebruikt door hemzelf en zijn gezin (3/6 hiervan behoorde toe aan zijn moeder Marie Anne Decrock; weduwe van Ferdinand Vyncke, 1/6 aan zijn zuster en 1/6 aan zijn broer).

Ook een erf van 71a 36ca met twee woonhuizen en andere gebouwen, gelegen in de Zedelgemse dorpskom ten zuiden van de kerk, behoorden Pieter Vyncke toe.

1.4 Aanwinsten tijdens het huwelijk

Op 8 april 1806 had Marie Anne Decrock (wed. Ferdinand Vyncke) de 3/6 van 71 ca 514 milliaren met twee woonhuizen verkocht aan haar zoon, koster Pieter Vyncke, voor 117,92 fr.

Op 8 juni 1807 verkocht Catharina Vyncke, zus van Pieter en echtgenote van Karel Missiaen, winkelier in Wingene, haar zesde deel van 71 a 514 milliaren en van 2 woonhuizen aan Pieter Vyncke. Ook een zesde deel van 1 ha 99 a 948 milliaren zaailand en bos, gelegen in Zedelgem, ten noorden van de kerk, werd voor de som van 1632,65 fr aan de verkoop toegevoegd.

Op 24 Pluviôse, an IX (13 februari 1801) kocht koster Pieter Vyncke van Zedelgem een stenen huis en een moestuin ('hoveniershof') van 22a 11ca in de Zedelgemse dorpskom, ten noordwesten van de kerk.

Op 12 november 1817 verpachtte koster Vyncke voor een periode van 29 jaar (ingaaande op 1 mei 1817) een stenen woonhuis met 11a 6 ca erf aan Karel Van Daele. Het eigendom was gelegen in de dorpskom ten noorden van de kerk en de pachtprijs bedroeg 76,19fr. per jaar.

Op 24 mei 1824 gaf Pieter Vyncke 29a 49ca zaailand met gebouwen voor 29 jaar in cijnspacht aan Antonius Clarysse, landwerkman te Zedelgem. De cijnspacht bedroeg 18,48 fr.

Aan Emanuel Jonckheere (landwerkman en zoon van Pieter Jonckheere) verkocht Pieter Vyncke op 27 januari 1809 4a 422 milliaren moestuin ('hoveniershof'), gelegen ten noordwesten van het Zedelgemse kerkhof, voor 444,44fr. Deze koopsom werd omgezet in een jaarlijkse en eeuwige rente van 22,22 fr.

Ten slotte liet de weduwe Ferdinand Vyncke-Marie Anne Decrock haar roerende goederen over aan haar zoon Pieter op 8 april 1806.

1.5 Vervreemde eigen goederen van de overledene ('verkrenkte zijdhoudende goederen van den overledene').

Marie Pype, weduwe van Jan van Maele had op 29 november 1760 aan Ferdinand Vyncke 2 ha land en bos verkocht "genaemd de voshollen". Deze eigendom situeerde zich noordwest van de kerk. Pieter Vyncke had recht op 1/6 deel en verkocht dat deel tijdens zijn huwelijk voor 380,95 fr.

1.6 Onroerende goederen, eigendom van de weduwe: geen.

2. Roerende goederen

Boeiend is de opsomming van de roerende goederen. Hierin krijgen we niet alleen een lijst van de overgebleven voorraad van de winkel, maar ook een gedetailleerde vermelding van alle spullen die in een 18^e-19^e-eeuws huishouden gebruikt werden.

Ook het spaargeld en de schulden en tegoeden van de winkel leveren boeiend materiaal. Deze inventaris bewijst zeker wat Lode Monbaliu in zijn biografie over Amaat Vyncke noteerde: "De familie Vyncke was van goed volk. Ze hadden hun eigen huis op het dorp. Hadden nog stallingen en een grote hof." (6)

2.1 In de winkel noteerde de notaris twee 'disschen', zeven 'tonnekens' en enkele 'houtte dozen'. Verder vermeldt hij een 'kaffémolen', een 'zeepvatje', drie 'kopere schaelen', een glazen 'kasken', een 'blekken tragter', de 'maeten en gewigten' en enkele 'blekken dozen'. De raming hiervan bedroeg 59 fr. De opsomming van de heel gevarieerde koopwaar uit de kruideniers- en stoffenwinkel van Rosa Hautekiet neemt wat meer ruimte in.

7,10 m 'cotting' (= soort katoen)	25,76 fr
9,40 m "	64,86 fr
7,20 m "	49,27 fr
3,10 m "	18,33 fr
9,07 m "	68,57 fr
3,08 m "	23,94 fr

6,05 m	“	49,07 fr
52,03 m	‘cattone’ (= katoen)	67,79 fr
14,00 m	“	19,95 fr
3,05 m	“	6,61 fr
16,10 m	“	18,77 fr
6,00 m	“	6,89 fr
9,10 m	“	11,78 fr
6,20 m	“	8,46 fr
7,03 m	“	10,67 fr
2,08 m	“	4,00 fr
7,03 m	“	9,03 fr
18,02 m	“	25,21 fr
9,10 m	cattone	10,97 fr
2,08 m	“	3,62 fr
12,06 m	“	5,98 fr
6,03 m	blauw ‘lynwaet’ (= linnen)	6,93 fr
6,00 m	“	7,74 fr
15,00 m	“	11,21 fr
2,00 m	“	2,50 fr
14,00 m	‘molle velle stoffe’	11,89 fr
	(=soort van klerstof; Frans: molleton)		
7,00 m	‘zomer goed’ (lichte stof)	...	10,47 fr
5,00 m	“	5,02 fr
	‘een lap stoffe’	5,34 fr
24	‘neusdoeken’	21,76 fr
20	“	18,68 fr
7	“	19,68 fr
	enkele ‘lappen van ondervesten’	29,02 fr
7 m	‘zwitser bolle’	22,90 fr
	(=Zwitserse baal of bol(le)katoen?; alleszins dure stof, geschat op +/- 3 fr/m)		
40 m	‘voeringe’	26,06 fr
82 m	‘bael catoen’	49,08 fr

11 m wit 'lynwaet'	20,71 fr
'eenige lappen sia moise, twee lappen paene' en een 'lap ander lynwaet'	20,71 fr
(samoise of siamoise: soort stof)	
'aerdewerk'	33,08 fr
400 pakjes 'kaffésukereye' (cichorei) ...	15,96 fr
een 'pak sayette' (breiwol).....	37,40 fr
enkele 'schoolboektjes'	9,16 fr
enkele 'schrootjes'	2,48 fr
een pak 'gaerens'	18,14 fr
linten en 'knoppen'	18,32 fr
spellen, lint en eenige borstels	38,54 fr
eenige koorden	11,50 fr
de puypen	24,80 fr
de peper, zout en mostaert	7,79 fr
thé en papier	13,50 fr
de pruymen, rozynen en korenten	7,43 fr
de keerssen	44,34 fr
tabak en nog eenige keerssen	32,92 fr
nog enige sukereye Caffé	12,70 fr
rys	11,24 fr
stijfblomme (=stijfsel) en zoethout	6,60 fr
den kaes en nog eenige paternosters	16,32 fr
broodsuyker en blauw	68,93 fr
eenige gemaekte mutsen en mutsegoed	314,61 fr

2.2 In de keuken inventariseerde de notaris volgend keukengerei:
hangel, brandel, drie tangen, vuurschuppe, blaespupe, vleesvorke,
wafelyzer, koper lampe, koper keersepan, drie puyters,
suykertanghe, kapmes, groenselmes, koper moor, staenyzer,
rooster, hangyzer en sulferbak 31,50 fr

2 tafels, 4 stoelen, en nog 10 idem, gleyersche schotel, 10 idem
taillooren, 3 melkkannetjes, quinquet, 7 stuks gleyersch boven de
kasse, glazen buffet, 7 printen, nog 2 gleyersche schotels en 7
porcelyn kleene theeschaeltjes, schouwkleed, 3 tinne schotels en 2
witte venstergordyntjes48,00 fr

In het glazen buffet een koper thevaese, 2 koper kandelaers, tinne
bierkanne, 4 tinne schottels (sic), 19 tinne taillooren, tinne
souplepel, keersesnuyter, tinne kroes en inktepot, 11 bierglazen, 4
glazen zoutvatten, 2 glazen karaffen, glazen deksel, 14 stuks
gleyersch bestaende in trekpotten, kommen en kannekens, 11 thee
schaeltjes, pottjes (sic), 5 gleyersche taillooren en andere
kleenigheden67,50 fr

2.3 Het menage lynwaet in de onderste kas: lakens, serveeten,
gordynen50,75 fr

2.4 * Kleederen, lynen en juweelen van de langstlevende.

... “ zij bestaen enkelijk in het gene zij strengeljk noodig heeft en
gaen geenzins haeren staet noch venditie te buyten ... zij mag
volgens huwkontrakt deze vooraf nemen .”

Haar juwelen: “goude keting (sic), diamant kruys, goude
oorhaeken, diamante ring”.

* Kleederen en lynen van den overledenen

12 hemden.....24,00 fr

de overige welke van geringe weerde waeren zyn aen de kinderen
uytgedeeld geworden om reden dat er onder de zelve kinderen
waeren die kleederen noodig hadden dus .. memorie.

In de spinde: marabout, 9 kaffékommen, 3 aerde kannen, tinne
peperbus, mande, 2 taillooren6,50 fr

In de kamer: christalen beker, 6 glazen met 2 ruymers, tafeldoek, 12 stoelen, spiegel, 10 prenten onder glas, suiker en kaffé, bakken, mande, tafel, kasken, pupieter, gleyersch soupterryne met schottel (sic), bruyne soupkomme, 17 gleyersche tailliooren ten boorde en op het kasken, een gleyersche kafféstelsel bestaende in 18 tassen en schaeltjes, kaffé kan, trekpot, 2 suiker potten, 2 melkkannekens en kommen, 2 koper kandelaers, 2 gebloemde glaezenstelsels, verlakte schenktailloore, idem keersesnuyter pan, 4 beeldekens onder glas, een glazen kasken, crusefix benevens de venster gordynen..... 68,50 fr

Voorts een waegenschotte gerieffelijke kommode en secrétaire, een staende horloge met kasse, een parapluie 115,00 fr

Voorts nog waegenschotte beddebak met gebloemd katoen behangsel, daerin kafzak, pluymen bedde, 2 pluymen hoofdeynden, 2 wolle sargien en twee witte slaepplaekens..... 104,00 fr

In een kasken: 70 gleyersche tailliooren, 12 tinne lepels en 12 fourchetten..... 17,00 fr

Zilverwerk: 6 zilver kaffé lepeltjes titel 750/1000. 17,40 fr

2 paer zilver gispn titel als vooren..... 10,00 fr

een zilver horlogie..... 15,00 fr

In de keuken: koperen doofpot, 2 koper mermyten(=kookpannen), koper haeken, idem the moor (sic)(=theeketel), yzer kaffoir, yzer pot, tinne patteel, 8 tinne tailliooren, koper melkketeltje, yzer moor, rooster, mostaertmolen, inksel, spaeden, melkvatje, groenselbak, koper trekpot, 35 gleyersche tailliooren, sala komme, lampe, saucière, 3 gleyersche schotels, steene pot, 2 mandekens, vuerborstel, schoerband, 10 tafelmessen, 12 stuks aerdewerk, 3 blikken lavapen (?), yzer panne en 2 potlepels, 12 tinne lepels en 12 fourchetten..... 81,50 fr

Op de vaute: beddebak met behangsel, daerin matrassen, grauw en wit laeken, wolle sargie, 3 kaffen hoofdeynden geperkt in andere

flauwynen, 2 venster gordynen, tafel, 2 stoelen, kleerkasse en spiegel180,00 fr
Eene forte piano van vijf en half octaven met accajou kasse en een forte pedal geschat250,00 fr

In den kelder: biergautière, zoutkuyp, koelvat, botervat, 2 steene boterpotten, aerdepot met 9 kgr. smout, 7 aerde potten, 13 flesschen, 2 zakken aerdappels en 2 potten met boter 96,09 fr
voorts nog 45 kgr verkenvlees43,64 fr

Op den zolder: slegten rebbank, koffer, 2 beddebakken daerin twee kafzakken, 2 hoofdeynden, 2 laekens en 2 sargien, een kweerentje, wan, zetel, stoel, eenige slegte kuyptjes, 3 zakken en 4 grauwe handdoeken41,00 fr

Zuydzolder boven de school(7): beddebak daerin kafzak en strooyzak, 2 witte slaepplaekens, 2 sargien, wagenschotte kasse, spinnewiel, waschtabel met schraegen, koper panne, yzer balance, 3 lynwaet koorden, 4 ydel(=lege) kafzakken en 2 grauwe laekens53,00 fr
voorts nog koperen ketel, yzeren ketel, blekken gieter, wafelyzer, 100 ydel flesschen, eenige gemeene (=gewone) kastjes, beddebak met behangsel daerin kafzak en hoofdeynde, 2 grauwe laekens, 2 werkesargien, een deel oud yzer, stoel, gleyersch waterpot en andere kleynigheden52,00 fr

In het hovenkot: spoelkuype, waschkuype, 2 draegstokken, yzeren hauwe, ketel, yzer pot, 2 seulen (=emmers) met yzer banden, trog, brander, hangel, slegte spaede, yzer loete (=ovenkrabber of aalschep), gemeen yzer kaffoor(=om wierook in te branden), meelzak, 2 werkesargien, een deel zeep en ander vatjes25,00 fr

In de scheure: hauwmes, haeks, 2 leeren (=ladders), greep, 2 raekels, landhauwe, drietand, haelstande, 7 zakken zetaerappels (=plantaardappelen), hamer met 3 yzer weggen (=wiggen), 17,30 m eyken plaeten, 35 kgr yzer koepels, 25 bonden strooy en 10 gleyeschooven..... 81,95 fr

Agterhove: 2 kortewaegens, 200 blokken, 500 busschen , een deel boomperssenen erweetryzen, eenig ander brandhout, een deel haele en vette in de putten; voorts een deel asschen, 16 m gezaegd hout en eenige topeynden van boomen 135,00 fr

In het zwynskot: een zwyn geschat 35,00 fr

In het houtkot: 2 waschkuypen, deel brandhout en daerynck, 3 biebuyken, waschstaen, slegten yzerpot, slypsteen en blok geschat..... 34,00 fr

In de school: tafel, 2 schrijfbanken, 7 zitbanken en eenige potten met bloemgewassen, geschat 12,00 fr

In het geete kot: 2 geeten alle beyde belammerd, geschat..... 25,00 fr

Te lande: alle de hovenieringe names en gedaen labour..... 16,00 fr
14 a 74 ca bezaeyd met rogge 22,00 fr
een deeltje jonge klaver, een deeltje koolzaed en 14 a 74ca names aerdappelland geschat 12,00 fr
het hout staende rond de kanthagen van het land is begroot op 130 houtten te acht francs het honderd is..... 10,40 fr

Te zaemen: 3298,01 fr

De kontante penningen ten dezen sterfhuyze bevonden beslaen in
 tachentig stukken van vijf francs doende..... 400,00 fr
 stukken van 2, 1 en ½ fr.....53,00 fr
 in koper munt.....0,51 fr

Te zaemen :**453,51 fr**

Kuyphout en banden: 7 douzynen platte banden 15,24 fr
 12 bouden banden 14,14 fr
 35kgr bandyzer 19,04 fr
 167,60 m duygen.....272,10 fr

Te zaemen:**324,12 fr**

Te goed voor geleverde winkelwaeren:

1 Edouardus Maertens2,03 fr
 2 Albert Deblauwe0,54 fr
 3 Jan Samin.....1,48 fr
 4 Joannes Vanthournout.....7,79 fr
 5 Franciscus Maertens16,05 fr
 6 Hendriek Rony.....4,16 fr
 7 Karel Declerck12,10 fr
 8 Karel Vandewalle6,53 fr
 9 Hendriek Cappelier13,32 fr
 10 Philippe Maes11,55 fr
 11 Karel Bonte13,61 fr
 12 Pieter Vandycke.....61,80 fr
 13 Karel Vandaele25,47 fr
 14 Jan Slabbing.....1,17 fr
 15 Alexander Claeys.....14,60 fr
 16 Jan Caelenberghe1,44 fr
 17 Jacobus Deprez12,60 fr
 18 We. Pieter D'hondt54,05 fr

19 Marie Devis	1,44 fr
20 Jacobus De Ketelaere	5,07 fr
21 We. Jan Vandaele.....	6,66 fr
22 Joseph Vanderostyne	1,94 fr
23 Pieter Bonte	3,40 fr
24 Joseph Lievens	6,98 fr
25 Karoline Vandergucht	6,53 fr
26 Jacobus Aneca.....	4,94 fr
27 Jacobus Lacluse.....	6,34 fr
28 Cornelis Warmoes.....	,17
29 Joseph Mahieu.....	3,53 fr
30 Karel Lievens	16,60 fr
31 Philippe Benoot.....	0,54 fr
32 Emanuel Benoot	2,27 fr
33 We. Benedictus Benoot.....	7,70 fr
34 Ferdinand Deketelaere	28,14 fr
Alle deze voormelde personen woonende te Zedelghem	
35 het bestuer der Kerkfabriek Zedelghem over levering van keerssen	36,00 fr
36 Pieter Vandewiele (Varsenaere)	9,79 fr
37 aen verscheyde personen over schoolpenningen	8,01 fr

Totaal: 417,35 fr

Nog te goed, maar “door d’insolvabiliteyd der debiteuren alhier, maer gebracht voor memorie

1 Louis Willem.....	3,95 fr
2 Francis Vanryckeghem.....	10,65 fr
3 Albert Lagast.....	8,01 fr
4 We. Pieter Bogaert	26,87 fr
5 Jacobus Sevenant	10,90 fr
6 Karel Bogaert	10,00 fr

7 Jan Degraeve	4,93 fr
8 Ferdinand Deblauwe	8,92 fr
9 Louis Deblauwe	8,92 fr
10 Karel Dedecker	14,05 fr
11 Jan Deblauwe	11,46 fr
12 Sophia Berghe	16,50 fr
13 Francis Devos	65,30 fr
14 Francies Deketelaere	7,07 fr
15 Jan Bout	8,52 fr
16 Augustyn Degrande	16,90 fr
17 Karel Van Rafelghem	5,60 fr
18 Pieter Ramon	6,00 fr
19 En aen versheyde personen eene somme van	69,50 fr

Totaal: 319,48 fr

Te goed van kostereele regten en begravingen en diensten ook
gebragt voor memorie door d'insolvabiliteyt der debiteuren

1 Joannes Calleeuw	10,88 fr
2 Pieter Steenkiste	8,88 fr
3 Jan Debeer	4,71 fr
4 Regina Mus	54,40 fr
5 Francis Wattin	9,06 fr
6 Pieter Perquy	18,90 fr
7 Franciscus Paepe	22,30 fr
8 Pieter Buffel	5,98 fr
9 We. Pieter Buffel	6,00 fr
10 Karel Casteleyn	12,70 fr
11 Dominicus Pacco	1,08 fr
12 Anna Van Laeken	9,06 fr
13 Antonius Degrande	11,40 fr
14 Jan Bussche	10,15 fr
15 Joseph Naeyaert	19,94 fr

16 Simoen Copman	4,80 fr
17 Pieter Puype	9,06 fr
18 David De Klerck	18,50 fr
19 Karel Willem.....	7,40 fr
20 Hendriek Saelens.....	9,50 fr
21 Bernard Theetaert.....	20,40 fr
22 Louis Devriendt.....	3,40 fr
23 We. Karel Deroo	48,00 fr
24 We. Martinus Puype.....	22,00 fr
25 Helena Verplancke	16,30 fr
26 Jan Deblauwe	4,07 fr
27 Francisca Vandycke	3,17 fr
28 We. Maurus Ryheul	19,50 fr
29 Joseph Ryheul	9,06 fr
30 Philippe Bonte.....	2,90 fr
31 Francis Aneca.....	1,26 fr
32 Jan Vanacker	1,44 fr
33 Karel Meulemeester	0,72 fr

Totaal: 406,82 fr

Overzicht en balans van de erfenisaangifte

Schulden van de gemeenzaemheid

- 1) Franciscus Carnaey (waarschijnlijk Gernaey), koopman en winkelier Ruddervoorde..... 1340,79 fr
leveren van laekens, stoffen, kattoen, neusdoeken, samoise en lynwaet
- 2) Joseph Pottelman, koopman, kruydenier Gent 179,33 fr
- 3) Francis Cools, kruydenier Eerneghem..... 364,39 fr
- 4) Joseph Nieuwenhuyze, Brugge..... 49,40 fr
over een koop rogge in zyne venditie
- 5) over levering van bier en azyn..... 21,76 fr

- 6) Jan Vyncke, rentenier te Zedelghem228,56 fr
 van tusschen hun bestaende gemeens
- 7) Karel Lievens, landbouwer Zedelghem.....634,92 fr
 over geldleening à 27,20 fr intrest voor de geheele somme vallende
 telkens derden mey, dus hier de hoofdsom..... 634,92 fr
- 8) Joseph Desmet, rentenier Brugge674,92 fr
 (geleend kapitaal 5 %) valdag 24 oktober
- 9) rouwdienst, betaald door gemeenschap50,00 fr
- 10) doodkist, betaald door gemeenschap 10,00 fr

Baeten

Roerende goederen3298,01 fr
 Kontante penningen453,51 fr
 Kuyphout en banden320,52 fr
 Te goed op solvabele personen.....324,12 fr
 (levering kuypen en kostereel recht)

Winkelwaar417,35 fr

pro memorie te goed: winkelwaer319,48 fr
 kostereel recht406,82 fr

te zaemen:726,30 fr

daerby pacht van huis en land:

totale baetige mas4912,33 fr

Betaeld aen den notaris hatse, over tmaeken inventaris, het
 afleveren expeditie met zegels, tdoen de meubel pryzie, tmaeken
 declaratie van successie zoo van vader vyncke als van philippe en
 andere bezigheden ten dezen sterfhuyze:..... 117,69 fr

Totale lasten:3325,72 fr

Boni: 1586,61 fr

Vooruit aan weduwe:181,40 fr;
 blijft.....1405,21 fr,

waarvan ½ aan langstlevende:..... 702,60 1/2 fr
waarbij te voegen verkrenkte (=verloren) goederen:
..... 380,95 fr → 1083,55 ½ fr
af te trekken begrafenis en lijk-kist: 60,00 fr → 1023,55 ½ fr
kinderlijk deel voor weduwe: 1/11 → 93,05 1/22 fr, alsook elk
kind.

Besluit

De hoger geciteerde bewering van Lode Monbaliu (8) dat “de familie Vyncke van goed volk was” wordt in de boedelbeschrijving van 1839 enigszins bevestigd.

1839 situeert zich enkele jaren voor de grote West-Europese economische crisis en de aardappelplaag van 1847-1848. Grote armoede en hongersnood teisterden ook Zedelgem, maar de Vynckes kwamen de crisis onbeschadigd door.

Maar we mogen ook niet overdrijven. De nalatenschap van Pieter Vyncke werd op 4912,33 fr geschat. Na aftrek van de kosten, zijnde 3325,72 fr, bleef een boni over van 1586,61 fr. Deze nalatenschap mag als relatief bescheiden beschouwd worden, vooral als we ze vergelijken met uitbetaalde lonen en vergoedingen van die tijd. In 1837 ontving burgemeester Hatse van Zedelgem voor de uitoefening van zijn politieke functie 160 fr per jaar. Een doorsnee arbeider moest het stellen met één frank per dag. Diezelfde Hatse betaalde in 1849 357,58 fr aan belastingen alleen al, vooral op zijn onroerende goederen. (9)

Twee lopende leningen bij particulieren en een onbetaalde schuld bij een Ruddervoordse koopman ondersteunden de handelsactiviteiten (kuiper – koster – winkelier) van het kostersgezin, maar belastten terzelfdertijd ook de erfenis.

Merkwaardig is wel de gedetailleerde inventaris van het gereedschap dat in en om de woning gebruikt werd. Deze

boedelbeschrijving is ook op het vlak van de volkskunde en de taal- en dialectstudie heel verrijkend.

Ook de onroerende goederen mogen als meer dan gemiddeld bezit beschouwd worden. Tijdens zijn actieve leven verwierf koster Pieter Vyncke een behoorlijk onroerend patrimonium, deels door erfenis, deels door eigen aankoop.

Noten en bronnen

(1) Een handgeschreven kopie van deze boedelbeschrijving vonden we in een kist met nagelaten papieren van wijlen E.H. Jules Pollet (+1994). Die had de inventaris quasi zeker afgeschreven van het origineel, ten kantore van notaris P. Lommée te Zedelgem.

Bij navraag naar het referentienummer van het stuk, werd mij telefonisch meegedeeld door het notariaat dat de stukken van notaris Hatse een paar jaar geleden in het Rijksarchief gedeponeerd werden.

Het hier gepubliceerde document draagt er het volgende nummer: R.A.B.: T.B.O. 183. Supplement 2 van de inventaris van de notariële minuten en repertoria, door D. Moenaert, m.m.v. J.P. Lecluyse. Brussel, 2002. Archiefvormer notaris P. Lommée deponeerde de minuten van het notariaat van Franciscus Hatse (1824-1854) in 2001. De boedelbeschrijving ten sterfhuize van Pieter Vyncke maakt deel uit van het nr. 17 (jaar 1839, 1e helft) en draagt het nummer 2213.

Met dank aan Valentin Degrande (Assebroek) voor de geboden hulp.

(2) Franciscus Hatse werd geboren in Brugge in 1795. Hij startte zijn loopbaan als gerechtsdeurwaarder en werd in 1826 tot notaris benoemd te Zedelgem. In datzelfde jaar huwde hij met de Zedelgemse Anna Copman (°1796). Zij woonde als zeventienjarig meisje in het gezin Philippus Vyncke-Joanna Colpaert. In hetzelfde huis deed Francisca Hatse dienst als meid. Zij was de zus van Franciscus Hatse. (Zie: Volkstelling 1814). Notaris Hatse liet het herenhuis (nu deel uitmakend van de Sint-Leoschool) bouwen dat door de Zedelgemnaren Hatses Kasteel werd genoemd. Van 1830 tot 1854 was hij burgemeester van Zedelgem (de eerste sinds de Belgische onafhankelijkheid). Hij stierf ten gevolge van een kwalijke val bij een notariële verkoping in herberg Heidelberg te Loppem (september 1854). Enkele maanden later stierf ook zijn echtgenote, die zes kinderen verweesd achterliet.

Over Franciscus Hatse, zie: ARNOU, P., De Zedelgemse burgemeesters van 1830 tot nu. In: *Zedelgem 900 jaar*, Zedelgem, Heemkundige Kring Pastoor Ronse, 1989, p. 73-79

(3) Sifridus Derache: onderpastoor op de Sint-Laurentiusparochie te Zedelgem, van 1839 tot 1853. Hij was geboren in Krombeke in 1800.

Volgens Fr. Ronse in zijn *Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem*, deed hij zijn eerste doop op 5 augustus 1839 en zijn laatste op 14 maart 1853.

In 1846 was hij gedomicilieerd op het nr. 5 van de Platse (sectie A). Bij hem in woonde Anna Vyncke. Zie G. Cappon: *Bevolkingsregisters van Zedelgem, 1846*. Zedelgem, Heemk. Kring Pastoor Ronse, 2001.

(4) Philippus Devos was timmerman en woonde in de buurt van Pieter Vyncke. Hij was in 1770 in Zedelgem geboren en gehuwd met de 10 jaar oudere Victoria Vanhoutte.

(5) Over dat huis schreef P. Arnou: Een nieuw gemeentehuis in het oude kostershuis (2 afl.). *Zilleghem*, jrg. 15, nr.3, p. 103 en jrg. 16, nr 1, p. 34. Bij het artikel publiceerde hij een drietal foto's van het huis Vyncke.

De familie Vyncke leverde in 1703 haar eerste koster, Joannes Vyncke. Hij volgde Jacobus Haegebaert op en trouwde in 1704 met diens weduwe Petronilla Vandenbussche. Hij overleed in 1736.

Na hem volgden volgens Fr. Ronse nog 6 kosters Vyncke: Ferdinand, Frans, Ferdinand, Pieter, August en Honoré. Zie Fr. Ronse: o.c. p. 143-144.

(6) MONBALIU, L., *Ratte Vyncke*. Roeselare, 1974, 350 blz.

(7) In het huis van de Vynckes werd ook onderwijs verschaft. Pastoor Ronse schrijft daarover in zijn *Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem*: "In 1828 wil het Provinciaal Bestuur dat de gemeente eene school bouwe, maar het komt er niet van, en Heer Petrus Jacobus Vyncke-Hautekiet gaat voort met onderwijs in eigen huis te geven (...)". Op 17 april 1845 besliste de gemeenteraad van Zedelgem een eigen school te bouwen. (zie p. 59)

(8) Zie voetnoot 6

(9) ARNOU, P., o.c. p. 78-79

Verklarende woordenlijst

* Biergautière: vermoedelijk opvangbakje bij biertap om druppelend of overtollig bier op te vangen (=biergouttière)

* Blaespupe: blaaspijp om het haardvuur aan te wakkeren (+)

* Blauw: product om wit wasgoed een zekere glans te geven

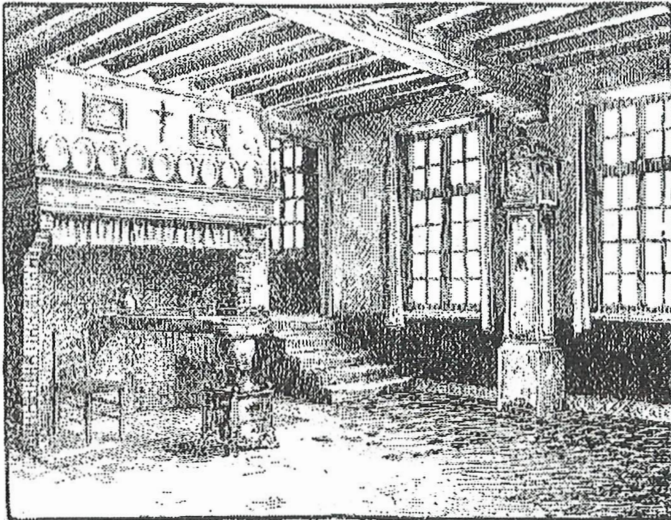
- * Brandel: (=brander): heerdijzer waarop het brandhout rust in den heerd
- * Broodsuyker: klontjessuiker
- * Busch hout: bussel brandhout
- * Daerynck (=dering): soort van zwarte turf die in Noord-Vlaanderen uit de aarde gegraven werd
- * Doofpot: pot waarin men turven of kolen doofde
- * Erweetryzen: rijshout dat men bij de opgroeiende erwten plant om er de ranken van te ondersteunen
- * Gleyschoof: 't schoonste stroo van uitgedorschen rogge, waarmee men huizen dekte, beddebolsters vulde, kerkvloeren dekte enz...
- * Greep: een vork met drie of vier tanden
- * Haelstand: een haal is een getakt ijzer of een ketting waaraan men een ketel boven het vuur hing
- * Hangel: haal, heugel. Bv. De ketel hangt op den heerd aan den hangel.
- * Hangijzer: ijzeren keukengerief, bestaande uit eenen halven cirkel met twee opgaande stangen die van boven eene einze vormen om aan den heugel gehangen te worden en dienende om eene melkkan, koekpan, enz. boven den heerd te ondersteunen, zonder dat men den steert moet vasthouden
- * Hauwe: een schoffel
- * Inksel: (=ensel, insel, insel); knipwaag; handweegtoestelletje
- * Insolvabiliteyd: insolventie; onmacht om zijn geldelijke verplichtingen na te komen
- * Kaffésukereye: poeder van suikereiwortels (Frans: café-chicorée)
- * Kaffoir: (=kaffoor, kafoor, komfoor); toestel om wierook in te branden
- * Keersesnuyter: toestelletje waarmee men de vlam van kaarsen doofde
- * Kwearentje: handmolentje (volgens De Bo: kweerne, of kwerne)
- * Lavapen (?)
- * Loete: 1) bij bakkers: ijzeren ovenkrabber 2) bij landbouwers: ijzeren lepel om vloeibare mest uit de beerput te scheppen
- * Marabout: koffiekkan (Frans: cafetière)
- * Mollevel: soort van klerstof (Frans: molleton); bv. Eene mollevellen veste (grijs, zwart of bruin)
- * Pa(t)teel: platte schotel (in aardewerk, tin...)
- * Rebbank: soort van keukentafel, lang en smal, van onderen met kastjes voorzien, waarop men de spijzen opdoet en gereedmaakt (Frans: dressoir)
- * Samoise (ook sia moise): vermoedelijk soort stof
- * Schrootje (ook schroodje): platte of gepijpte strook die aan de passe genaaid is en het voorhoofd omschaduwet. Ook: manchetten
- * Staenijzer: ijzeren staantje, driestijper, treeft, staalijzer
- * Stijfblomme: (=stijfbloem, stijfsel) stijfpap om lijnwaad te stijven
- * Sukereye caffè: koffie getrokken uit cichorei (= zonder koffie te gebruiken)

- * Sulferbak: bak waarin men de sulfers (=lucifers) bij de haard of de kachel bewaard werden. Een sulfer= een zwavelstok.
- * Verkrenkt: (verkrenken); zijn kracht of waarde verliezen; bederven
- * Vuurschuppe: (= vierschippe of -schuppe); schop waarmee men nog gloeiende vuuras uit de haard schepte (Frans: pelle à feu)
- * Waegenschot: (=wageschot); fijn eikenhout waar de schrijnwerkers schoone werken van maken. Het wageschot komt ons toe van over zee en overtreft verre ons inlandsch eikenhout
- * Wan: vermoedelijk een van- of wanmolen die met de hand bewogen werd om kaf en stof uit het graan te waaien
- * Zwitser bolle: vermoedelijk Zwitserse baal- of bol(l)ekatoen; alleszins tamelijk dure stof, geschat op +/- 3fr/m

Bron: DE BO, L.-L., Priester, *Westvlaamsch Idioticon*, facsimile-uitgave n.a.v. het De Bo-jaar 1976. Handzame, Familia et Patria p.v.b.a., 1976.

(+) Zie: DECOCK, R.: Vuurlepels en blaaspijpen. *Zilleghem*, jrg. 20, nr.4, 1999, p. 157 e.v.

Bertrand Denys
 Klaprozenlaan 13
 8210 Loppem

OP DE BOEKENPLANK

De aanleg van de steenweg Brugge-Menen

Bij het Roeselaarse stadsarchief verschijnen met de regelmaat van een klok catalogi, volkse uitgaven en studies die alle Roeselare als onderwerp hebben. Onder de laatste categorie zitten enkele licentiaatsverhandelingen.

Afgelopen juli 2003 verscheen een historische studie over de aanleg van de steenweg Brugge-Menen in de jaren 1737-1765. Auteur van het werk is lic. hist. Frédéric Delameilleure, Izegemnaar van afkomst, die hiervoor zijn licentiaatsthesis bewerkte. In het tracé van deze belangrijke Theresiaanse weg

vormt Roeselare het knooppunt. In 1997 had lic. Stefanie Haerynck al een soortgelijke verhandeling geschreven over de weg Brugge-Kortrijk, een werkmodel waaraan Frédéric Delameilleure zich spiegelde. Uit de studie van laatstgenoemde blijkt de grote betekenis van het Oostenrijkse bestuur voor de economische toestand van Vlaanderen in de 18e eeuw. Vóór 1700 verliep het verkeer over het water, de oude Romeinse wegen en de landwegen die nog nauwelijks veredelde karrensporen genoemd konden worden.

Wegenpolitiek van de 19^e eeuw

De impulsen tot de uitbouw van een nieuw wegennet, gingen echter al uit van Filips V van Anjou die hiermee de economie van onze gewesten wilde aanwakkeren. Deze vorst vond vooral verbindingen vanuit Brussel essentieel. Het waren deze plannen die de Oostenrijkse monarch Karel VI (1713-1740) overnam. Onder zijn bewind werden Kortrijk-Menen (1713), Brugge-Blankenberge (1723) en Kortrijk-Doornik (1725) gerealiseerd. In 1737 werd de aanvraag tot aanleg van Brugge-Menen ingediend. Vooral onder Maria-Theresia (1740-1780) kende de wegeaanleg in West-Vlaanderen een hoge bloei. Van 240 km geplaveide wegen in 1704 steeg het aantal kilometers steenweg tot 2500 in 1794.

De aanleg gebeurde hoofdzakelijk nog particularistisch door steden, kasselrijen of Provinciale Staten. De centrale overheid hield zich om financiële redenen en om conflicten te vermijden, afzijdig van de wegeaanleg. Controle hield de nationale regering in het toekennen van octrooien (organieke decreten) voor de aanleg van elke weg.

Al vanaf het einde van de 12e eeuw wilde men Brugge verbinden met Parijs en de vier jaarmarkten van de Champagne.

Eén van deze verbindingen deed Roeselare aan en leidde verder naar Menen, Rijsel, Arras... In Loppem heette deze weg 'rousselaerewech', vandaag Rijselsestraat. Het was over deze weg dat Jacques de Châtillon in 1302 het hazenpad koos naar Frankrijk en in 1468 Karel de Stoute door het Brugse stadsmagistraat aan de herberg de Lange Hage verwelkomd werd.

Toen de plattelandsindustrie na 1713 geleidelijk aan weer ging bloeien, werd de nood aan goede aan- en uitvoerwegen steeds groter.

Plannen voor de aanleg Brugge-Menen

In 1737 werden uiteindelijk concrete plannen voor een verbinding van Menen en Brugge met Roeselare een feit. Laatstgenoemde stad speelde een voortrekkersrol. De meeste burgemeesters en schepenen van het Brugse Vrije steunden de aanvraag voor Brugge-Menen, uiteraard ook de vertegenwoordigers van de parochies Aartrijke, Loppem en Zedelgem, die hiermee lijnrecht ingingen tegen de belangen van Oostkamp, Ruddervoorde, Zwevezele... Torhout hield zich wat afzijdiger en liet het initiatief aan de heren van Wijnendale, Karel-Philippe en Karl-Theodoor die de weg wilden voor de uitvoer van hun brand- en constructiehout uit de bossen van Wijnendale. Onder de voorstanders, maar dan wel voorwaardelijk, stelde zich ook de kasselrij Ieper op.

Tegenstanders waren uiteraard de belanghebbenden in de weg Brugge-Kortrijk, o.a. ook de stad Ieper. Ook tegenstanders van de beide projecten, die zich vooral in Gent situeerden, dienden zich aan.

In de jaren 1737-1739 hadden onderhandelingen plaats na de voorbereidende gesprekken tot de officiële aanvraag van 16 december 1737.

De discussies werden gevoerd voor de Raad en de Staten van Vlaanderen. Aan het Hof in Brussel werd gelobbyd, maar tijdens de Oostenrijkse successieoorlog (1740-1748) hadden de Oostenrijkers wel andere zorgen aan hun hoofd. Pas in 1750-1751, na positieve tussenkomst van keurvorst Karl-Theodoor, werd op 1 april 1751 octrooi verleend voor de aanleg van de steenweg Brugge-Menen, door de landvoogd Botta-Adorno. Het octrooi bevatte 31 artikels met voorwaarden voor de aanleg. Brugge-Kortrijk was immers toch al gerealiseerd.

Aanleg Brugge-Menen

Dan werd de praktische uitwerking aangevat. Opnieuw rezen discussies: nu rond het te volgen tracé. De enen waren voorstander van een verbinding van Brugge met Roeselare via Torhout, anderen wilden Brugge rechtstreeks met Roeselare verbinden, dit via Loppem (Roeselareweg), Waardamme, Ruddervoorde (Syslo en Westkant), Zwevezele... naar Beveren.

Uiteindelijk gaf keurvorst Karl-Theodoor, heer van Wijnendale de voorkeur aan Torhout. De weg zou nu aangelegd worden volgens het rechtlijnige principe: Brugge-Torhout-Roeselare-Menen.

De heemkundigen onder ons wordt in het derde hoofdstuk een goudmijn aan informatie bezorgd. In "aanleg en materieel beheer (1751-1765)" maken we kennis met de grote promotor van de steenweg Karel-Theodoor van Neuburg, man van de Verlichting. In Torhout liet hij een aftakking van de weg naar het Wijnendaalse kasteel aanleggen. Aan het andere uiteinde van de weg was de stad Menen initiatiefnemer.

In dat derde hoofdstuk krijgen we ook een gedetailleerde opsomming van de onteigende gronden en de schadevergoedingen, veroorzaakte schade aan de aangelanden, verplaatste of afgebroken huizen. Van Zedelgemnaren Pieter Vandewalle, Andries Rubbe en Philemon Denis werden de woonhuizen verplaatst voor de nieuwe steenweg (p.91).

Vanaf p.92 wordt dan de eigenlijke aanleg behandeld. De herkomst van de stenen die door de opdrachtgevers keurvorst Karel-Theodoor en de stad Menen gebruikt werden, lag in de steengroeven van Henegouwen (Blaton, Lessines, Quenast), Vilvoorde en in Frankrijk (Douai, Bethune, Arras). De boordstenen kwamen uit het Doornikse. Ze werden aangevoerd via waterwegen en steenwegen, voor ons gebied tot aan het Brugse Minnewater.

Over de aanbestedingen en de uitvoering van het werk wordt op een boeiende manier verteld. Reparaties dienden al gauw uitgevoerd wegens klimatologische invloed. De aanplanting van

de bomen (18000 jonge eiken uit Wijnendale) zorgde niet alleen voor een karakteristiek uitzicht, maar ook voor extra inkomsten voor de steenwegkas door verkoop van snoeihout. Ons zijn vooral nog de tolbarrières bekend, vooral De Klokke (Sint-Andries), Heidelberg en Berg-op-Zoom (Torhout). Wie van Brugge naar Menen reisde, moest 11 maal tol (“calsyrecht”) betalen. Over de diligence vernemen we dat ze driemaal per week van Brugge naar Menen reed en omgekeerd.

De financiering van de steenweg gebeurde enerzijds met vreemd kapitaal (“vreemde obligatiehouders”) en eigen middelen van de keurvorst. Uit de boekhoudkundige analyses die de auteur maakt, vernemen we dat de eerste jaren de inkomsten de uitgaven helemaal niet dekten: in de jaren 1762-1765 werd een verlies geleden van respectievelijk fl. 850, fl.205 en fl.99 (Brabantse gulden courant). Talrijke tabellen illustreren de vele stellingen en bevindingen.

Economisch belang

Dat de aanleg van deze steenweg voor de streek een economische opgang van formaat betekende, bewijst zelfs onze gemeente tot op vandaag. Hieraan wijdt de schrijver zijn slothoofdstuk 5, onder de noemer “De sociaal-economische achtergrond en betekenis van de steenweg”.

Met een reeks van 26 interessante bijlagen (kaarten, foto’s, tabellen, registers...) wordt het boeiende werk afgesloten.

Over de Oostenrijkse wegen publiceerden wijlen Roger Haelewyn (“Oostenrijkse wegen in West-Vlaanderen”, 1971) en Vicor Deceuninck in ons eigen tijdschrift *Zilleghem 2001* (nr.1).

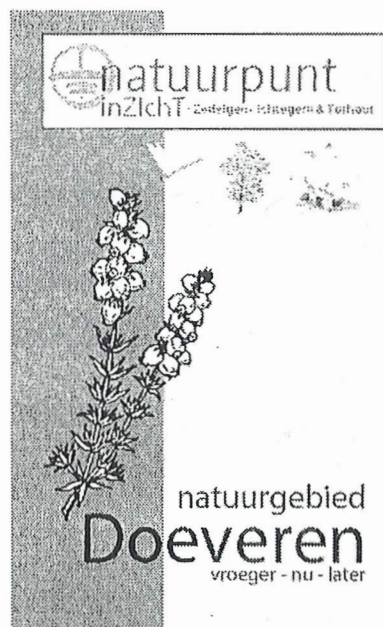
Maar ten slotte mogen we dit werk van Frédéric Delameilleure, samen met dat van Stefanie Haerynck, bestempelen als de referentiewerken over de aanleg van de West-Vlaamse Oostenrijkse wegen.

DELAMEILLEURE, F. , *Tracé, aanleg, financieel beheer en economische betekenis van de steenweg Brugge-Menen, 1737-1765*. Roeselare, Stadsbestuur, 2003. (224 pp.) Prijs: 20 euro.

In maart 2004 komt Frédéric Delameilleure over bovengemeld onderwerp spreken voor onze heemkundige kring. Meer info hierover volgt.

Bertrand Denys

Doeveren

N.a.v. de opening van het natuurgebied Doeveren op 5 oktober ll., schreef André Vanhevel, secretaris van Natuurpunt inZICHT, een merkwaardige brochure: "*Natuurgebied Doeveren, vroeger – nu – later*".

Recent kon de vereniging 58 ha natuurgebied aankopen, grenzend aan het Merkemveld. Een initiatief waarvoor wij als heemkundigen alleen maar lof kunnen hebben. Slechts 1/3 van dit gebied situeert zich op Zedelgемs grondgebied. Toch stapte de Zedelgemse gemeentelijke overheid direct mee

in de aankoopboot, terwijl buurgemeente Oostkamp eerder de aarzelende toer op gaat.

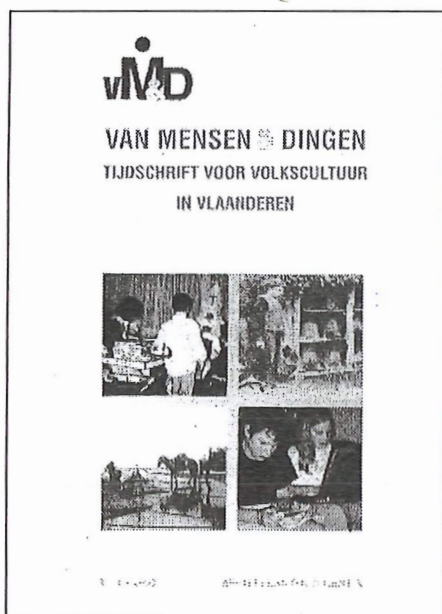
Wie een gezonde fysieke, maar ook geestelijke wandeling door het gebied wil maken, moet zich de kleine studie van André Vanhevel aanschaffen.

Ze omvat een boeiende historische schets van het oude veldgebied tussen Loppem, Oostkamp, Waardamme, Ruddervoorde en Zedelgem en geeft een overzicht van de huidige toestand. Vooral “Doeveren in de toekomst” is bijzonder verrijkend, omdat het de doelstellingen van Natuurpunt in de kijker zet i.v.m. het beheer en de ontwikkeling van de beboste percelen, de zandwinningspoel, de niet-beboste percelen en het heideherstel.

Deze interessante brochure is te verkrijgen bij André Vanhevel, Belledreef 4, 8210 Veldegem (tel. 050 – 27.78.73; andre.vanhevel@advalvas.be). Prijs: €2 .

B.D.

Nieuw volkskundig tijdschrift

In juni 2003 werd een nieuw tijdschrift boven de doopvont gehouden: *Van Mensen en Dingen. Tijdschrift voor Volkscultuur in Vlaanderen*. Dat nieuwe tijdschrift is de opvolger van *Oost-Vlaamse Zanten*, dat uitgegeven werd door de Koninklijke Bond der Oost-Vlaamse Volkskundigen

(KBOV) sedert 1926 en van *Mengelmaren*, het blad van de Bond van West-Vlaamse Volkskundigen (BWV), dat een 10-tal jaar oud was. *Van Mensen en Dingen* verschijnt 4 keer per jaar en bevat per nummer ten minste 80 bladzijden. Daarnaast krijgt elke abonnee ook een jaarboek. Elk nummer bevat een reeks volkskundige artikelen, een bloemlezing van persknipsels i.v.m.

volkskunde, museum in de kijker en een boekenrubriek. Ook de kleine mededelingen en de volkskundige agenda leveren lezenswaardig materiaal.

Informatie: prijs: € 20 per jaar. Te storten op rekeningnummer 470-0267131-17 van de Bond van de West-Vlaamse Volkskundigen vzw met als mededeling ABONNEMENT.

Vrijdag 16 januari 2004 om 20.00 uur
Sint-Leoschool (Groenestraat 29, Zedelgem)

TOSCANE en UMBRIE
(Diamontage)

door Odette en André HAESAERT

De diamontage bestaat uit twee delen :

1. Toscane, tuin van Europa. Toscane, één van de 22 Italiaanse regio's, ligt zowat in het midden van het Italiaanse schiereiland. Het landschap met zijn vele heuvels, olijfbomen, cipressen, wijngaarden en rode klaprozen is onvergetelijk! Toscane wordt wel eens de grootste tuin van Europa genoemd. In dit stuk Italië reiken de wortels terug tot ver voor de klassieke Romeinse periode. Toscane is immers het thuisland van de Etrusken. Aan cultuur is er geen gebrek. In Toscane liggen o.m. Siëna, stad van Catharina; Pisa met zijn 'Campo di Miracoli' en Firenze, de hoofdstad van de Renaissance. Maar je ontdekt er ook tal van liefelijke plekjes. Wie er één keer is geweest, heeft er zijn hart verloren. Of is het toeval dat veel kunstenaars er vaak op zoek zijn naar een pleisterplaats?
2. Umbrië, in de voetsporen van Franciscus van Assisi. Deze regio is omsloten door bergen, heuvels en bossen. Beekjes slingeren door het dal. In de vallei leert de Tiber nog lopen. Umbrië is het hart van Italië, maar vooral ook het land van Franciscus van Assisi. In Perugia, Gubbio, Spoleto en Assisi ontmoet je hem nog. Felix Timmermans noemde hem.....????..... wijdde De Harp van Sint-Franciscus aan hem.

Heemkundige Kring Pastoor Ronse op het internet

Onze heemkundige kring die vooral met het verleden bezig is, stapte enkele maanden geleden nu ook het ICT-tijdperk in.

Ons bestuurslid Géry Cappon stelde een sobere, maar zeer informatieve website samen, te bereiken op www.heemkundezedelgem.be. Hij weze hiervoor gefeliciteerd en bedankt.

Op onze webstek vindt u een voorstelling van onze vereniging met de namen van de bestuursleden en de lidmaatschapsvoorwaarden. Van de laatste 4 jaargangen van ons tijdschrift vindt u syntheses van de voornaamste artikelen. Ook aan onze repertoria en publicaties worden een paar bladzijden gewijd. Vervolgens worden de komende activiteiten in de kijker gezet..

Uiteraard zijn er ook links voorzien, o.a. met het archief van de gemeente Zedelgem en met Heemkunde Vlaanderen vzw.

Wij nodigen u uit op onze website en noteer gerust uw op- en aanmerkingen in ons gastenboek. Ook met uw heemkundige vragen kunt u bij ons terecht. Stuur een e-mail en wij doen het nodige.

Veldegem in oude foto's

Wilfried Allemeersch van het Veldegemse Davidsfonds lanceerde in 2002 in het kader van de “dag van de geschiedenis” een oproep om hem oude foto's van Veldegem te bezorgen om een reportage in Power Point samen te stellen.

Talrijk waren de Veldegemnaren die enkele oude kiekjes uit de ‘koekendoos’ opdiepten en ze lieten inscannen.

Voor de commentaar bij het materiaal , zorgde Bertrand Denys.

Op 29 oktober ll. hadden dan twee vertoningen plaats in het Lokaal, telkens voor een volle zaal. Een lovenswaardig initiatief dat zeker navolging verdient.

B.D.

Wie herinnert zich deze nog?

De werkhuizen Flandria zorgden niet alleen voor materiële welstand voor hun werknemers. Ook aan sport en cultuur werd ruime aandacht besteed. Allen herinneren wij ons nog de optredens van de **Flandriafanfare**. Tijdens de Tweede Wereldoorlog beschikte het bedrijf van Aimé Claeys over een goed spelende voetbalploeg. Het team trad aan in de Vlaamse Voetbalbond en speelde op een terrein aan de Pierlapont.

Bovenstaande foto dateert van het seizoen 1942-1943. Wij herkennen volgende personen: rechtstaande v.l.n.r. bierhandelaar Rotsaert, J. Callens, Dageraed (Torhout), Lucien Demeyere (Loppem), Omer George (keeper), Henri Pollefeyt (Torhout), onbekend, Aimé Claeys, onbekend.

Zittend v.l.n.r. Mestdagh, J. Declerck, Vanlaere, Maurice Denys (Ruddervoorde), Robert Gernaey (Ruddervoorde). (Foto: M. Denys, Veldegem)

INHOUD VAN DE 24e JAARGANG (2003)

Arnou Patrick	Het oorlogsverhaal van onze oud-strijders 1940-'45: Georges Keersebilck..... 7
	Verdwenen St.-Jozef duikt op in Zedelgemse kerk ... 114
Braet Johan	Historisch verbonden met Loppem: de familie de Schietere (de Lophem)..... 44
Cappon Géry	Het leenhof van Zedelgem: Leen en heerlijkheid 95
Denys Bertrand	Niet alle klokken gaan naar Rome. Drie eeuwen turbulente klokkengeschiedenis te Loppem..... 23
	Boedelbeschrijving ten sterfhuize van Pieter Vyncke (1768-1838)..... 137
	OP DE BOEKENPLANK:
	De lijn 66 Brugge-Kortrijk 31
	175 jaar spoorwegen, 75 jaar NMBS..... 32
	In een klein stationnetje 34
	De neogotiek. Und immer noch kein Ende..... 37
	Wit en Zwart bij de adel (1940-1945) 125
	Koninklijk mysterie te Loppem 129
	De Ridder van de West-Vlaamse Tafel..... 131
	De aanleg van de steenweg Brugge-Menen..... 158
	Doeveren..... 163
	Van Mensen en Dingen 164
	Heemkundige Kring Pastoor Ronse op het internet... 165
Pollet Jules (+)	Het Broederschap van het Schapulier in Zedelgem opgericht in 1671 3
Smessaert Georges	Den Swarten Hoop 1756..... 122
Vandamme Ludo	De Boekenliefde van een edelman: de getijden- boeken van Thomas-Lodewijk de Schietere de Lophem (1769-1824)..... 70

